

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันหยุดนะ เข้าพรรษา หยุด ๔ วัน วันหยุดยาวเห็นไหม เวลาหยุดยาวทุกคน
ชื่นใจว่าได้พักผ่อน การได้พักผ่อนที่สุด คือ การได้พักผ่อนร่างกาย แต่มันไม่ได้พักผ่อนหัวใจ
เราไปวัดไปวาถันนะ ถ้าเราไปพักผ่อนเห็นไหม เราไปประพฤติปฏิบัติกัน

ถ้าได้พักใจ หลวงตาบอกว่า เวลาคนเกิดมา จิตมันเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ มันไม่เคยได้พัก
เลยนะ มันเหมือนเครื่องยนต์ เครื่องยนต์ถ้ามันติดเครื่องแล้ว ไม่ได้หยุดเลยนะ ไม่ได้พักเลย มัน
จะเสียเลย แต่ถ้าเครื่องยนต์มันได้หยุด มันได้พัก ได้ซ่อม ได้แซม มันจะใช้ได้ตลอดไป แต่
หัวใจของเรา ไม่ได้ซ่อม ไม่ได้แซม

ในศาสนาเป็นการซ่อมแซมหัวใจ ถ้าซ่อมแซมหัวใจเห็นไหม เราทำความสงบของใจ
คือ การทำใจให้มันเข้มแข็งขึ้น ถ้าคนมันเข้มแข็งเห็นไหม ร่างกายคนปกติเข้มแข็ง โรคภัยไข้
เจ็บมันจะไม่มี แต่ถ้าคนเจ็บป่วยเพราะร่างกายอ่อนแอ พอร่างกายอ่อนแอ ถ้ามีเชื้อโรคต่างๆ มา
เข้าร่างกาย มันจะเป็นโรคภัยไข้เจ็บทันที

หัวใจคนอ่อนแอ เห็นไหม สิ่งใดๆ ที่มันเกิดขึ้น เราไม่มีวุฒิภาวะ เราไม่มีสติสัมปชัญญะ
ที่จะวินิจฉัยสิ่งใดๆ ได้ เราถึงเป็นเหยื่อ เพราะหัวใจเราอ่อนแอ เราถึงเป็นเหยื่อของสังคม

ถ้าหัวใจเราเข้มแข็งขึ้นมา เห็นไหม ในพุทธศาสนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน
ให้ทุกคนใจเข้มแข็ง ในพุทธศาสนานี้ปฏิบัติเสขเทวนิยม ปฏิเสขเทวดา ปฏิเสขอินทร์ พรหม
ปฏิบัติเสขทุกอย่างเลย ปฏิเสขเพื่ออะไร เพื่อให้บุคคลเข้มแข็งขึ้นมา

ถ้าหัวใจเข้มแข็งเห็นไหม เรามีจุดยืนของเราขึ้นมา ทุกคนมีจุดยืน ทุกคนเข้มแข็งขึ้นมา สังคมจะมีความร่มเย็นเป็นสุข เพราะไม่มีใครหลอกใครไป ใครจะไปหลอกใครละ แต่ที่เขา หลอกกลางวันอยู่ก็เพราะเราอ่อนแอ จิตใจเราอ่อนแอเห็นไหม

เวลาวันหยุด หยุดเพื่ออะไร วันพระ วันโกน หยุดก็เพื่อให้ไปวัดไปวา หยุดให้ได้อยู่บ้านอยู่ เรือน หยุดเพื่อให้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพื่อให้ได้พักหัวใจ หัวใจไม่ได้พักนะ เราบอกเราทำ สัมมาชีวะ เราเลี้ยงชีพชอบ เราไม่เคยทำอะไรให้เสียหายเลย เราเป็นคนดี เราไม่เคยทำอะไร เสียหายเลย

โทษนะ สัตว์ มันก็ไม่เคยทำให้ใครเสียหายเลย สัตว์ป่ามันอยู่ในธรรมชาติของมัน เห็น ใหม่มันมีเกษร มันเป็นแมลง มันผสมพันธุ์ต่างๆ ให้ป่าเขา ให้พืชพรรณธัญญาหารมันเจริญงอก งามขึ้นมาด้วย แต่มันก็เกิดตาย เกิดตายเห็นไหม มันเป็นประโยชน์กับป่า สิ่งมีชีวิตมันเป็น ประโยชน์กับป่าเพื่อให้ป่ามันชุ่มชื้น ในเรื่องพืชต่างๆ มันได้เจริญงอกงามขึ้นไป

มนุษย์ก็เหมือนกัน ถ้ามนุษย์มีศีลธรรมเห็นไหม มนุษย์มีปัญหา มีความคิด มันจะเป็น ประโยชน์ต่อสังคมมหาศาลเลย แต่มนุษย์ถ้ามันเกเรละ มนุษย์ที่มันเหยียบย่ำ ทำลายเขาละ มนุษย์มันมีปัญหา แต่มันทำลายเขาไปหมดเลย

แต่ถ้าจิตใจเข้มแข็งขึ้นมาเห็นไหม เราจะช่วยเหลือตัวเองก่อน ถ้าเราช่วยเหลือตัวเอง เองได้ เราจะช่วยเหลือคนอื่นต่อไป ถ้าเรายังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เราก็ยังมีกำลังที่จะ ช่วยเหลือคนอื่นได้ในทางกำลังทรัพย์

แต่ในทางหัวใจของเราละ มันจะมีความอ่อนแออยู่ มีโรคภัยไข้เจ็บในตัวของเรา ถ้าเรา มาวัดมาวา “วันหยุด ต้องหยุดหัวใจให้ได้” เราเป็นคนดี เราเป็นคนทำสัมมาอาชีวะ เราประกอบ แต่ความดีทั้งหมด แต่ทำความดีอย่างนี้ มันดีเพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีบุญกุศล ถ้าเราไม่ได้ เกิดมาเป็นมนุษย์ จิตมันก็ไม่มีความวิเศษ จิตมันจะเกิดของมันตลอดไป

ถ้าเราไม่เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นสิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตอะไรก็แล้วแต่ เพราะจิตนี้มันเป็น ปฏิสนธิจิต เพราะมันต้องไปเกิดเป็นสิ่งที่มีชีวิต เพราะมันเวียนวนไม่ได้ เพราะเรามาเกิดเป็น มนุษย์เห็นไหม มนุษย์มีร่างกายและจิตใจ ร่างกายมันบีบคั้น เราเติบโตขึ้นมาจากเด็กเป็นผู้ใหญ่

ขึ้นมา ฆราวาสขึ้นมา แล้วหมดวาระของมนุษย์ไป สิ่งที่เกิดเป็นมนุษย์ สิ่งที่เรามีสมบัติ เพราะการที่เกิดเป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์สมบัติ

มนุษย์สมบัติได้มาเพราะเราทำคุณงามความดี บุญเก่าเห็นใหม่ นางวิสาขา แต่งงานกับคนนอกศาสนา เขาไม่ทำบุญ แล้วเวลาพราหมณ์เขากำลังกินข้าวอยู่ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาต มาเห็นใหม่

“นิมนต์ข้างหน้าเถิด พ่อกำลังกินบุญเก่า” ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ได้ทรัพย์สมบัตินี้ เพราะกินบุญเก่า พอบอกว่ากินบุญเก่า เขาก็โกรธมาก เขาหาว่ากินของเก่า ก็เลยตั้งกรรมการสอบ เขาก็เลยอธิบาย

บุญเก่า คือ บุญกุศล ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ เพราะนางวิสาขาเป็นพระโศดาบัน จนพราหมณ์เขาเห็นโทษนะ เห็นโทษของการที่ไม่นับถือพุทธศาสนา เขาก็เลยเปลี่ยนศาสนา แล้วเขาก็ทำบุญกุศลของเขา

นี่ไงกินบุญเก่าๆ ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์เพราะมันเป็นบุญเก่า แต่ถ้าเรามีสติปัญญา ของเรา เราจะสร้างของเราใหม่ สร้างของเราใหม่ พักใจให้ได้ ถ้ามีวันหยุด เราก็หยุดความคิด ทำจิตใจให้มันเข้มแข็งขึ้นมา

ถ้าจิตใจเราเข้มแข็งขึ้นมา เราจะตัดสินใจต่างๆ ที่เป็นปัญหาชีวิตเรา ปัญหาครอบครัว ปัญหาต่างๆ มันเกิดขึ้นเพราะจิตใจมันอ่อนแอ มันเห็นปัญหานั้นใหญ่โตมาก

แต่ถ้าจิตใจมันเข้มแข็ง ปัญหานี้จะเป็นปัญหาเล็กน้อย ปรึกษาย่อยมากเลย มันเป็นปัญหาเพราะอะไร “ชาติปี ทุกขา การเกิดเป็นทุกอย่างยิ่ง” เพราะมีการเกิดเป็นเรา ปัญหาต่างๆ ที่มันเกิดขึ้น มันเป็นกงกำกงเกวียนไง มันไล่ต้อนชีวิตเรา ถ้าเรามีความเข้มแข็งขึ้นมา มันจะเห็นเลยว่า ปัญหานี้ คือ ปัญหาเล็กน้อย เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์เห็นใหม่ ธรรมชาติของมนุษย์ก็ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย

ธรรมชาติของมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ธรรมชาติของมนุษย์เห็นใหม่ โลกธรรม ๘ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ ถ้าเราตื่นเต็นไปกับเขา เราก็เป็นเหยื่อ เราก็โดนลากไป ถ้าจิตใจเราเข้มแข็งขึ้นมา เราช่วยตัวเองได้ ถ้าช่วยเหลือตัวเองได้ จิตใจเข้มแข็ง ถ้าจิตใจมีจุดยืนขึ้นมา

ปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมา เราจะแก้ไขได้หมดเลย เราเห็นปัญหานี้ เป็นปัญหาเล็กน้อย แล้วจะแก้ปัญหานั้น

ทุกคนจะทำความเข้าใจได้ยากมาก ทุกคนเอาใจได้ยากมากเลย เพราะปัญหามันใหญ่ ปัญหามันเหยียบย่ำตลอดไป จิตใจเราเลยไม่มีค่าเลย

สมบัติที่มีค่ามากที่สุด ครูบาอาจารย์บอกเลยว่า ความรู้สึก จิตใจนี้มีค่าที่สุด คุณสิ เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ในชาตินี้ ลูกกตัญญูนี้ดีมาก แต่เลี้ยงพ่อแม่ได้แค่ในชาตินี้ แต่ถ้าเราเลี้ยงพ่อแม่ เปิดตาของพ่อแม่ ให้ทำบุญกุศล มันจะข้ามภพ ข้ามชาติได้ อย่างเช่น สมบัติของมนุษย์นี้ มันได้มาจากเราทำคุณงามความดี “มนุษย์สมบัติ” ถ้ามนุษย์สมบัติ มันได้สมบัติมาแล้วแต่มันมีเวรกรรมที่มันสร้างมา

กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กัมมพันธุ์ กัมมโยนิ กัมมปฏิสรโณ กรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดแตกต่างกัน กรรมคือการกระทำ แล้วปัจจุบัน สิ่งนี้สิ่งที่สร้างมาดีแล้ว เราเกิดเป็นมนุษย์ เราจะสร้างคุณงามความดีต่อไป เราถึงมาเสียสละกัน เห็นไหม

พุทธศาสนาสอนให้ย้อนกลับมา ถ้าใครย้อนกลับมาอุปัฏฐากหัวใจของเรา ก็จะเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาใครศึกษาศาสนาว่าอยากเกิดพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดพบครูบาอาจารย์

แล้วครูบาอาจารย์อยู่ไหนละ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาจากหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้จากใจครูบาอาจารย์ของเรา เราก็มีหัวใจ เราก็มีความทุกข์ ถ้าเราแก้ไขของเรา เราก็จะบรรลุนิพพาน มีสิทธิบรรลุได้ ไม่มีใครมาปิดกั้น ไม่มีใครจะมารักษาหัวใจ มีแต่จิตและสติของเราเท่านั้น

มีสติกับปัญญาเท่านั้น นี่เราศึกษา เราฟังธรรมขึ้นมา เพื่อให้สติปัญญาของเราเข้มแข็งขึ้นมา ถ้าเข้มแข็งขึ้นมา มันเลือกของมันเห็นไหม มันเลือกสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว

ในเรื่องของโลก ในเรื่องหน้าที่การงาน ในเรื่องปัจจัยเครื่องอาศัย มันช่วยเหลือกิจการกันได้นะ แม้แต่คนไม่มีอาชีพนะ คุณสิ รัฐสวัสดิการเขายังดูแลกันได้ นี่ก็เหมือนกัน สิ่งข้างนอก

ถ้าเราไม่ถือตัวตนเกินไป เราขอร้อง หรือบอกใครด้วยความจำเป็นของเรา เขาช่วยเหลือเจือจาน เราได้

แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเห็นใหม่ ไปหาครูบาอาจารย์ ทุกข์อย่างนั้น ลำบากอย่างนั้น จิตใจฟุ้งซ่านขนาดนั้น ครูบาอาจารย์บอกขนาดไหน บอกขึ้นมาแล้วได้อะไร เราจะต้องสร้างเอง เราจะต้องทำเอง มันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเองกับเรา สติก็ต้องเป็นสติของเรา สมาธิก็ต้องเป็นสมาธิของเรา ปัญญาก็ต้องเป็นปัญญาของเรา แล้วมันก็จะมาแก้ไขเรา เพราะฉะนั้น สมบัติอย่างนี้ มันถึงเป็นสมบัติที่เราจะต้องกระทำขึ้นมา

สมบัติทางโลก เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เขาเกิดมาช่วยเหลือเจือจานกันได้ เพราะผู้ที่มีคุณธรรม ผู้ที่มีหัวใจเพื่อแผ่..มี ผู้ที่อยากช่วยเหลือเจือจาน..มี แต่เวลาแก้ไข องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พยายามแก้ไข พยายามชักนำ แต่เราเองอ่อนแอใจ นู๋นก็ทำไม่ได้ นี๋ก็ทำไม่ได้

ถ้าเราอ่อนแอ เราต้องตั้งสติของเรา เราจะฟื้นของเราให้ได้

แม้แต่ในปัจจุบันนี้เห็นใหม่ เขาให้ออกกำลังกาย เพราะการป้องกันดีกว่าการรักษา การรักษามันมีโรคภัยไข้เจ็บมาแล้ว แต่การป้องกัน เกิดก่อนการมีโรคเลย ถ้าเราออกกำลังกายเพื่อให้ร่างกายเข้มแข็ง จิตใจที่เข้มแข็งเห็นใหม่ เราจะไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ

นี่ก็เหมือนกัน เรามีสติปัญญา เราหยุดใจเรา เราพักผ่อนใจเรา ให้อมันเข้มแข็งขึ้นมาเห็นใหม่ เราจะไม่โดนกิเลสมารังแก ไม่โดนความทุกข์ ไม่โดนสิ่งต่างๆ มารังแกหัวใจของเรา แต่ที่พอเราอ่อนแอ มันรังแกเราแล้วก็จะไปหาหมอ ครูบาอาจารย์ไม่ช่วย คนนี้ไม่ช่วย คนนั้นไม่ช่วย ก็มันเป็นโรคกิเลส นิสัยของเรามันชอบสิ่งใด สิ่งที่เขาไม่ชอบ เขาก็ผลักไสเขาไม่ต้องการ

ถ้าสิ่งใดเขาชอบมันก็เอามาเผาใจมัน เราชอบ เราคิดว่าเป็นคุณงามความดี แต่มันเป็นความจริงใหม่ พอเรามารู้สึกละอย่างนี้ เราไม่ชอบ ทุกอย่างที่เราเสียสละไป เราไม่ชอบ แต่พอยิ่งเสียสละไป ยิ่งเข้มแข็งเพราะอะไร สิ่งต่างๆ มันเป็นการชักใยเห็นใหม่

ดูปมด้ายซึ ที่มันยุ่งมันเหยิง เขาจะแก้ยังไง เขาจะแกะมันยังไง หัวใจของเราก็เหมือนกัน ความคิดมันพันกันและไปหมดเลย ความคิดมันพันจนแก้กันไม่ถูกเลย

การมานั่งตั้งสติ พุทโธๆๆ นี่คือเรียงมัน เรียงมันให้ได้ เราจะแก้ปมด้ายในหัวใจของเรา พอเราแก้ได้หมด เราจะพันมัน จนมันเป็นด้ายที่ใช้ประโยชน์ได้เห็นใหม่ มันอยู่ในหลอดของมัน เห็นใหม่ หัวใจเราก็ต้องเรียบเรียงให้ดี เรามาจัดระบบของความคิด เวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คือการจัดระบบกับความคิด ความคิดที่มันเกิดซับซ้อนกัน เราก็ใช้สติปัญญาไล่ไป

ความคิดมาจากไหน ความคิดมันเกิดมาจากอะไร แล้วความคิด คิดดี คิดชั่ว คิดแล้ว พอใจ บางทีคิดแล้วขัดใจ นี่เพราะมันมีตัวเรา มันมีสิ่งต่างๆ ปมด้าย มันคิดซับซ้อน เห็นใหม่

เราเรียงมันๆ เห็นใหม่ ด้วยปัญญา สมาธิ เรียงความคิด ความคิดนี้ เกิดแล้วไม่ดีก็พักไว้ก่อน อันไหนดี อันนี้คิดไป มันมีเบรคกับมันมีคันเร่ง เวลามันมีคันเร่ง เราคิดดี อันนี้คิดแล้ว ลื่นเลย มีคันเร่ง เรารักษาของเรา ถ้าอันไหนไม่ดีเราต้องเบรค ความคิดไหนมันเร่าร้อน เบรคไว้ เบรคไว้ด้วยสติ นี้เรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิ เรียงความคิดให้ดี

พลังงาน คือ ตัวจิตเห็นใหม่ พอมันออกมาเป็นความคิด พอความคิดมันเรียงดีแล้ว มันไม่มีอะไรน่าสนใจ มันไม่มีอะไรเร่าร้อน มันไม่มีอะไรจะชักนำหัวใจนั้นไป หัวใจมันก็ปล่อยเห็นใหม่ เป็นจิตใจเข้มแข็ง จิตใจดีงาม พอมันปล่อย ทุกอย่างเรียบร้อยเหมือนด้ายมันอยู่ในกอ ไม่ต้องสนใจเลย ไม่มีอะไรน่าสนใจเลย แต่ถ้าปมด้ายมันพันไปหมดเลย มันยุ่งไปหมดเลย อยากคิด จะแก้ใหญ่เลย ยิ่งแก้ ยิ่งพันตัวเอง ยิ่งแก้ ยิ่งทุกข์นะ

ทำไม เวลาปฏิบัติแล้วมันทุกข์มากเลย

ทุกข์เพราะมันโง่โง่ ทั้งให้หมด

หลวงตาสอนว่า “อย่าเสียดายอารมณ์ความรู้สึก” เราเสียดาย ความคิดเราตัวเอง เสียดาย คิดดี คิดมาก คิดเก่ง ยอดเยี่ยม มันไปกอดไว้ เพราะมันเสียดายอารมณ์

หลวงตาบอกว่า “อย่าเสียดายอารมณ์ อย่าเสียดายความคิด อย่าเสียดาย” จิตได้สำนึกมันเสียดาย “เราไม่คิดเดี๋ยวเราไม่รู้ เราไม่คิดเดี๋ยวเราไม่เก่ง เราไม่คิดเดี๋ยวเราไม่อยู่บนยอดมนุษย์”

เพราะไอ้ยอดมนุษย์มันถึงได้ทุกข์ เพราะมันคิดมาก

เราถึงต้องเรียบเรียงความคิดแล้วใช้สติปัญญา

วันหยุด เขาหยุดให้ไปวัดไปวา ไปทำบุญกุศล วันหยุดเราก็รื่นเริงชื่นใจว่า เราได้พักผ่อน เราได้พักผ่อนร่างกาย ได้สูดหายใจยาวๆ แต่เราจะพักผ่อนด้วยการมีสติของเราด้วย เราพักผ่อนแล้วเราก็ได้ประโยชน์ของเราไป ได้ประโยชน์กับหัวใจเราไป ถ้ามันสดชื่นนะ ปฏิบัติขึ้นแล้วมันดีงาม เราจะเข้มแข็งขึ้นมา แล้วกลับบ้านไปด้วยความรื่นเริง

แต่ถ้าปฏิบัติสิ่งใดแล้วไม่ได้ เราก็ปฏิบัติเหมือนออกกำลังกายตอนเช้า เห็นไหม ออกกำลังกายขึ้นมาแล้วได้เหงื่อได้ไคล กลับบ้าน แต่จิตใจเราเข้มแข็ง ใจนี้ก็เหมือนกัน เราจะพุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ จะได้มากได้น้อยก็คือได้ออกกำลังกาย ได้ออกกำลังกายของจิต จิตได้พัฒนาของมัน จิตได้ฝึกของมัน จิตได้มีการกระทำของมัน เหมือนเราได้ออกกำลังกาย ร่างกายมันจะเข้มแข็งโดยที่เราไม่รู้ตัว

จิตมันได้ฝึก ได้ปฏิบัติ มันได้เห็นคุณ เห็นโทษ ได้ตั้งสติ ได้ทบทวนชีวิตประจำวัน ทบทวนทุกๆ อย่างว่าเราทำถูกหรือทำผิดเห็นไหม แล้วเราไปเริ่มต้นชีวิต เราได้สิ่งนี้ไป แต่ถ้าจิตสงบด้วย มีปัญญาขึ้นมาด้วย มันจะมีความรื่นเริง ความอาจหาญไป

เห็นไหม ได้หยุดได้พักผ่อน เขาให้หยุดให้พักผ่อน เราก็พยายามหยุดและพักผ่อนในหัวใจของเรา เราก็พยายามหยุดเราเพื่อเรา เพื่อประโยชน์กับชีวิตนี้ ปัจจุบันตั้ง สัจจัตถิโก มันได้สัมผัสใจ สมาธินี้คุณดีมาก เวลาเกิดปัญญาขึ้นมาจะซาบซึ้งมาก

นี่ไง ถ้าเราฟังธรรม ฟังธรรมจากครูบาอาจารย์ คือ เอมมาจากข้างนอก แต่ถ้ามันเกิดจากเรา นี่ก็คือสัจจัตถิโก ปัจจุบันตั้ง รู้เฉพาะตน รู้ขึ้นมาในหัวใจของเรา หัวใจนี้มีหัจจรรย พอรู้ขึ้นมาไม่ต้องบอก ถ้ามีอาจารย์เทศน์อยู่นะ จะบอกว่า อาจารย์หยุดเถอะ ของเก่าๆทั้งนั้นแหละ แต่เราทำเกือบเป็นเกือบตายนะ เวลาครูบาอาจารย์สอนให้ละชั่วทำดี “ของเก่าแก่ ธรรมะนี้เก่าแก่” ละความชั่ว ทำความดี เก่าแก่มากเลย แต่ทำไมสังคมมันวุ่นวายขนาดนี้ละ มันไม่เอาเรา ต้องพยายามสร้างของเราละ

ใครจะดี ใครจะชั่ว ไม่เหมือน เราดี เราชั่ว

ใครจะทำดี ทำชั่ว เรื่องของเขา ใครจะดีจินนินทา ใส่ร้ายป้ายสี..

เรื่องของเรา เราพยายามทำของเรา เพื่อประโยชน์หัวใจของเรา เพื่อความรื่นเริง เพื่อ
ความสุขใจของเราเพื่อประโยชน์ของเราเอวัง